

Nařízení Řím I - právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy

Justiční akademie SR
Pavel Simon, Petr Šuk
17. – 19. 3. 2015

1

Osnova výkladu

- některé pojmy společné „římské“ úpravě
- vývoj „evropské“ úpravy kolizních norem pro smluvní závazkové vztahy
- působnost Úmluvy a Nařízení
- struktura Úmluvy a Nařízení
- volba práva
- kolizní úprava v případě absence volby práva
- ochrana slabší strany
- limity obligačního statutu
- kolizní normy ve specifických případech

2

Některé pojmy společné římské úpravě

- **univerzální použitelnost** (čl. 2 ŘI a čl. 3 ŘII)
- **imperativní ustanovení** (čl. 9 ŘI a čl. 16 ŘII)
- **zákaz zpětného a dalšího odkazu** (čl. 20 ŘI a čl. 24 ŘII)
- **výhrada veřejného pořádku** (čl. 21 ŘI a čl. 26 ŘII - Krombach, C-7/98, Maxicar, C-38/98, Apostolides, C-420/07)

3

Některé pojmy společné římské úpravě

- **„obvyklé bydliště“ (přesněji obvyklý pobyt)**
- **čl. 19 ŘI a čl. 23 ŘII:**
 - **u právnických osob a sdružení** – ústředí (skutečné sídlo)
 - **u fyzické osoby podnikatele** - místo hlavního podnikání
 - **pobočka** (Somafer, 33-78, Luise Trost, 139/80, SAR Schotte, 218/86)
 - **u fyzické osoby nepodnikatele** – určitá míra integrace (A, C-523/07)

4

Vývoj úpravy

- **Římská úmluva** o právu použitelném pro smluvní závazky, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980
(Úřední věstník C 169, 8.7.2005, s. 10-22)
- **Účinná od 1. dubna 1991**
- **Výkladová zpráva** (M. Giuliani a P. Lagardere)
(Úřední věstník C 282, 31.10.1980, s. 1-50)

5

Vývoj úpravy

- **První protokol** o výkladu Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy Soudním dvorem Evropských společenství, podepsaný dne 19. prosince 1988.
- **Druhý protokol** o přenesení určitých pravomocí ve věci výkladu Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy na Soudní dvůr Evropských společenství, podepsaný dne 19. prosince 1988
- **Účinné od 1. srpna 2004**

6

Vývoj úpravy

- **Úmluva o přistoupení Slovenské republiky a ostatních „nových“ členských zemí k Římské úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a k Prvnímu a Druhému protokolu o jejím výkladu Soudním dvorem Evropských společenství, podepsaná dne 14. dubna 2005 v Lucemburku**
- **v SR účinná od 1.8.2006** (viz článek 5 Úmluvy o přistoupení SR)
- článek 2 písm. a) prvního protokolu – **předběžnou otázku může položit jen NS**

7

Vývoj úpravy

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (**Řím I**),
(Úřední věstník L 177, 4.7.2008, s. 6-16)
- **Účinné od 17. prosince 2009**
(viz článek 29)
- nahrazuje Úmluvu (čl. 24 nařízení Řím I)

8

Působnost Nařízení

Preambule, odst. 7

- věcná působnost a ustanovení Nařízení by měly být v souladu s Nařízením Brusel I a Řím II

Článek 1

- smluvní závazkové vztahy
- ve věcech občanských a obchodních
- v případě kolize právních řádů
- s výjimkami dle odstavců 2 a 3

Článek 2

- universální použitelnost

9

Působnost Úmluvy a Nařízení

smluvní závazkové vztahy

- definovány Soudním dvorem při výkladu článku 5 odst. 1 Bruselské úmluvy, resp. Nařízení Brusel I
- **autonomní pojem**
 - Peters, 34/82
 - dále srov. výklad k nařízení Brusel I

10

Působnost Úmluvy a Nařízení

věci občanské a obchodní

- definovány Soudním dvorem při výkladu článku 1 odst. 1 Bruselské úmluvy, resp. Nařízení Brusel I
- **autonomní pojem**
 - srov. výklad k nařízení Brusel I

11

Působnost Úmluvy a Nařízení

právní řád

- pouze právní řád určitého státu (nikoli např. zásady UNIDROIT, principy Evropského smluvního práva, lex mercatoria apod.)
- má-li stát více území se samostatnými právními systémy, pak každá taková územní jednotka je považována za „zemi“ ve smyslu Nařízení či Úmluvy (článek 22 Nařízení, článek 19 Úmluvy)

12

Působnost Úmluvy a Nařízení

vyložené věci

a) *věci osobního stavu, způsobilost fyzické osoby k právům a právním úkonům*

výjimka = **článek 13** (článek 11 Úmluvy)

- účelem = ochrana dobré víry smluvního partnera
- pouze při splnění všech podmínek v tomto článku vypočtených

13

Působnost Úmluvy a Nařízení

vyložené věci

b) *závazky z rodinných vztahů*

- odst. 8 Preambule Nařízení
- všechny otázky rodinného práva

c) *závazky z majetkových práv plynoucích z manželských vztahů, závěti a dědění*

- odst. 8 Preambule Nařízení
- srov. článek 1 odst. 2 písm. a) Nařízení Brusel I

14

Působnost Úmluvy a Nařízení

vyloučené věci

- d) *závazkové vztahy plynoucí ze směnek, šeků a jiných převoditelných CP*
- směnky a šeky vyloučeny bez dalšího
 - převoditelný CP - odst. 30 Preambule, jenž odkazuje na článek 4 směrnice 2004/39/ES, o trzích finančních nástrojů
 - u převoditelných CP nutno odlišit hlavní, věcný a obligační statut cenných papírů; výluka nedopadá na **obligační statut** (nepokrývá smlouvy o nabytí převoditelných CP)

15

Působnost Úmluvy a Nařízení

vyloučené věci

- e) *rozhodčí smlouva a dohoda o volbě soudu*
- článek 1 odst. 2 písm. d) nařízení Brusel I
 - článek 23 téhož nařízení (nově srov. článek 25 odst. 1 nařízení Brusel I bis)
- f) *otázky upravené právem obchodních společností*
- demonstrativní výčet
 - zřejmě autonomní pojem

16

Působnost Úmluvy a Nařízení

vyložené věci

- g) otázka, zda zmocněnec může zavazovat „zmocnitele“ a orgán právnické osoby tuto osobu vůči třetí osobě
- pouze vztah „zmocnitel“ (právnická osoba) versus třetí osoba (zda jsou jednáním „zmocněnce“ či orgánu vázáni)
 - vztah zmocněnce a zmocnitele či vztah zmocněnce a třetí osoby zůstává touto výlukou nedotčen

17

Působnost Úmluvy a Nařízení

vyložené věci

- h) *trust* (=> svěřenecký fond?)
- i) závazky z předmluvních jednání
- odst. 10 Preambule
 - Článek 12 Nařízení Řím II
 - Rozhodnutí ve věci *Tacconi v. HWS*, C-334/00

18

Působnost Úmluvy a Nařízení

vyložené věci

- j) *pojistné smlouvy specifikované v článku 1 odst. 2 písm. j)*
- ostatní pojistné smlouvy do působnosti Nařízení spadají (viz článek 7)
 - Z působnosti Úmluvy byly naopak pojistné smlouvy, bylo-li pojistné riziko umístěno na území státu EHS, vyloučeny (článek 1 odst. 3)

19

Působnost Úmluvy a Nařízení

vyložené věci

odst. 3) *dokazování a soudní řízení*

=> výjimka = článek 18

- právní domněnky
- důkazní břemeno
- důkazní prostředky

20

Působnost Úmluvy a Nařízení

Teritoriální působnost Nařízení

Splyvá s teritoriální působností práva EU (články 349 a 355 Smlouvy o fungování Evropské Unie).

Zahrnuje tedy **všechny členské státy** (čl. 1 odst. 3),

včetně **Irska** (odst. 44 Preambule) a

Spojeného království (viz rozhodnutí Komise z 22.12.2008, Úřední věstník L 10, 15.1.2009, s. 22 => odst. 45 Preambule neplatí),

s výjimkou **Dánska** (odst. 46 Preambule).

21 V ostatním srov. výklad k nařízení Brusel I

Působnost Úmluvy a Nařízení

Teritoriální působnost Nařízení

pojem **členský stát**

článek 1 odst. 4 = všechny s výjimkou Dánska,
v článku 3 odst. 4 (doložka o vnitřním trhu)
a v článku 7 (pojistné smlouvy) včetně Dánska

(např. v člancích 24, 25 či 26 nezahrnuje Dánsko)

22

Působnost Úmluvy a Nařízení

Časová působnost Nařízení

- Nařízení se použije na smlouvy uzavřené **ode dne** 17. prosince 2009 (viz Oprava Nařízení z 8.10.2009 ve vztahu k **článku 28**)

Osobní působnost Nařízení

- Neomezená

23

Vztah ke stávajícím mezinárodním smlouvám

článek 26 – ČR notifikovala tyto smlouvy:

- Smlouva mezi ČSSR a SSSR o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních (Moskva, 12. 8. 1982) - *ve vztahu k České republice je tato smlouva závazná pro Bělorusko, Kyrgyzstán, Moldávii a Rusko*
- Smlouva mezi ČSSR a Kubánskou republikou o vzájemné pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních (Praha, 18.4.1980)
- Smlouva mezi ČSSR a Mongolskem o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech (Ulánbátar, 15.10.1976)
- Smlouva mezi Českou republikou a Ukrajinou v občanských věcech (Kyjev, 28.5.2001)

24

Vztah ke stávajícím mezinárodním smlouvám

článek 26 – notifikace – pokr.

- Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech (Taškent, 18. 1. 2002)
- Smlouva mezi ČSSR a Vietnamem o právní pomoci ve věcech občanských a trestních (Praha, 12. 10. 1982)
- Smlouva mezi ČSSR a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních (Bělehrad, 20. 1. 1964), *ve vztahu k České republice je tato smlouva závazná pro Chorvatsko, Srbsko, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu a Makedonii*
- Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké dopravě (Varšava, 12. 10. 1929) ve znění haagského protokolu z 28.9.1955 a doplněná Úmluvou z Guadalajara z 18.9. 1961

25

Vztah ke stávajícím mezinárodním smlouvám

článek 26 – notifikace – pokr.

- Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě (Montreal, 28.5. 1999)
- Úmluva o smlouvě o přepravě zboží po vnitrozemských vodních cestách (CMNI), (Budapešť 22. 6. 2001)
- Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), (Ženeva, 19.5. 1956)
- Protokol o změně Úmluvy o mezinárodní železniční přepravě (COTIF) z 9. 5. 1980 (Vilnius, 3. 6. 1999)

26

Struktura úpravy

- volba rozhodného práva (článek 3)
- stanovení hraničních určovatелů při absenci volby rozhodného práva (článek 4)
- zvláštní úprava poskytující vyšší ochranu slabší straně
 - smlouvy o přepravě osob (článek 5 odst. 2)
 - spotřebitelské smlouvy (článek 6)
 - pojistné smlouvy (článek 7)
 - individuální pracovní smlouvy (článek 8)

27

Struktura úpravy

- úprava v dalších specifických věcech
 - smlouvy o přepravě zboží (článek 5 odst. 1)
 - postoupení pohledávek a smluvní subrogace (článek 14)
 - zákonná subrogace (článek 15)
 - solidarita (článek 16)
 - započtení (článek 17)

28

Volba práva – článek 3

- **Základní pravidlo** pro určení rozhodného práva (odst. 11 Preambule).
- Není vyžadován **žádný vztah** mezi právním vztahem a zvoleným právem.
- **Forma** - není stanovena, volba může být provedena výslovně či mlčky (na rozdíl od volby soudu dle článku 25 nařízení Brusel I bis).
- Článek 3 odst. 1 věta druhá - volba musí být **skutečným konsensem** stran.

29

Volba práva – článek 3

Volba musí

- být vyjádřena **výslovně** (typicky, ale ne nezbytně, písemně), nebo
- vyplývat z **ustanovení smlouvy** (např. volba soudu a současně odkaz na ustanovení práva státu zvoleného soudu), nebo
- vyplývat z **okolností případu** (např. z korespondence stran, praxe dříve zavedené mezi stranami, obchodních zvyklostí dané branže apod.)

30

Volba práva – článek 3

Volba se může týkat

- **celé** smlouvy nebo
- pouze její **části** (článek 3 odst. 1 alinea poslední).

I tato skutečnost musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy či okolností případu.

31

Volba práva – článek 3

- Volba může být stranami učiněna **dodatečně** či kdykoliv **změněna**, a to – dle vůle stran – s účinky *ex nunc* či *ex tunc* (článek 3 odst. 2 věta první).
- Změna se však nemůže dotknout
 - formální platnosti
 - nepříznivě práv třetích osob (článek 3 odst. 2 věta druhá)

32

Volba práva – článek 3

Omezení volby práva

článek 3 odst. 3 - tzv. single-country contracts

- Účel = zabránit obcházení **kogentních** ustanovení rozhodného práva volbou jiného práva.
- Volba je sice platná, ale nadále se aplikují všechna kogentní ustanovení práva, jež by jinak, nebýt volby, bylo rozhodné.

33

Volba práva – článek 3

Omezení volby práva

článek 3 odst. 4 - tzv. doložka o vnitřním trhu

- Účel i důsledky obdobné jako v předchozím případě.
- kogentní normy
 - v přímo aplikovatelných předpisech
 - ve vnitrostátním právu státu sídla soudu implementujícím směrnice

34

Volba práva – článek 3

Omezení volby práva

článek 9 – imperativní ustanovení

- aplikují se vedle zvoleného práva
- volbu nečiní neplatnou, nicméně mohou učinit neaplikovatelnými některá ustanovení rozhodného práva
- nutno odlišit od prostých kogentních ustanovení
- výjimečný charakter
- Nařízení neukládá povinnost, ale pouze možnost je aplikovat (odst. 37 Preambule)

35

Volba práva – článek 3

Omezení volby práva - ochrana slabších stran v člancích:

- 5 odst. 3 (cestující)
- 6 odst. 2 (spotřebitel)
- 7 odst. 3 (pojistník)
- 8 odst. 1 (zaměstnanec)

36

Volba práva – článek 3

Volba práva v judikatuře SD:

- **Ingmar, C-381/98**
 - směrnice č. 86/653/EHS o obchodních zástupcích a volba práva nečlenské země
- **Unamar, C-184/12**
 - směrnice o obchodních zástupcích, imperativní ustanovení a volba práva členské země

37

Rozhodné právo v případě absence jeho volby – článek 4

Úmluva

- odst. 1 = obecná zásada (nejužší spojení)
- odst. 2 až 4 = vyvratitelné právní domněnky nejužšího spojení
 - **ICF, C-133/08**, odst. 54 a 55
 - **Haeger & Schmidt, C-305/13**, odst. 19 a 20, odst. 34 a násl.
- odst. 5 = úniková doložka

38

Rozhodné právo v případě absence jeho volby – článek 4

Nařízení

- odst. 1 = hraniční určovatel pro vyjmenované typy smluv
- odst. 2 = hraniční určovatel pro ostatní typy smluv
- odst. 3 = úniková doložka
- odst. 4 = „zbytkové“ pravidlo

39

Rozhodné právo v případě absence jeho volby – článek 4

- Nařízení versus Úmluva – koncepční či kosmetické změny?
- Obecná zásada = **nejužší spojení** (i v Nařízení)
- Právní jistota (**domněnky**) versus potřebná pružnost (**úniková doložka**)
- Štěpení – i v Nařízení?
- **ICF, C-133/08, Haeger & Schmidt, C-305/13**

40

Rozhodné právo v případě absence jeho volby – článek 4

odst. 1 písm. a) + b)

pojmy „prodej zboží“ a „poskytování služeb“ odpovídají shodným pojmům užitým v článku 5 odst. 1 nařízení Brusel I (odst. 17 Preambule)

- **Zboží** = viz čl. 28 a násl. SFEU - výrobky, které mají hodnotu vyjádřitelnou v penězích a jsou schopny stát se předmětem obchodní transakce (Komise v. Itálie, 7/68)
 - **Služba**
 - činnost poskytovaná za úplatu
 - službou ve smyslu článku 5 odst. 1 písm. b/ nařízení nejsou všechny činnosti spadající pod článek 56 a násl. SFEU
- **Falco Privatstiftung, C-533/07?**

41

Rozhodné právo v případě absence jeho volby – článek 4

odst. 1 písm. c) + d)

Pojmy „věcná práva k nemovitostem“ i „nájem nemovitostí“ odpovídají shodným pojmům užitým v článku 22 odst. 1 nařízení Brusel I.

nájem = rozhodnutí Soudního dvora

- Erich Rösler v. Horst Rottwinkel, 241/83 (definice nájmu)
- Norbert Lieber v. Willi S. Göbel and Siegrid Göbel, C-292/93 (ne užívání nemovitosti bez smlouvy)
- Brigitte a Marcus Kleinovi proti Rhodos Management Ltd, C-73/04 (ne time-sharing)
- Elisabeth Hacker v. Euro-Relais GmbH, C-280/90 (ne zprostředkování ubytování cestovní agenturou)

42

Rozhodné právo v případě absence jeho volby – článek 4

odst. 2

Smlouvy smíšené nebo jiné než výslovně uvedené v odst. 1
Hraniční určovatel = **obvyklý pobyt poskytovatele charakteristického plnění**

odst. 4

nelze-li ani určit charakteristické plnění

odst. 3 - úniková doložka.

Jejím účelem je zajistit potřebnou pružnost, aniž by došlo k ohrožení předvídatelnosti rozhodného práva (odst. 16 Preambule).

43

Smlouvy o přepravě (článek 5)

článek 5 odst. 1 – přeprava zboží

- právo státu obvyklého pobytu dopravce za předpokladu, že se v tomto státě nachází
 - místo převzetí, nebo
 - místo doručení, nebo
 - obvyklý pobyt odesílatele
- jinak právo místa doručení
- přeprava v Římské úmluvě
 - ICF, C-133/08, Haeger & Schmidt, C-305/13

44

Smlouvy o přepravě (článek 5)

článek 5 odst. 2 – přeprava osob

- právo státu obvyklého pobytu cestujícího za předpokladu, že se v tomto státě nachází
 - místo odjezdu, nebo
 - místo určení.
- jinak právo státu obvyklého pobytu dopravce
- volba práva omezena na právní řády vymezené v druhém pododstavci

45

Smlouvy o přepravě (článek 5)

článek 5 odst. 3 – přeprava zboží i osob

úniková doložka

46

Spotřebitelské smlouvy (článek 6)

spotřebitel - fyzická osoba uzavírající smlouvu za účelem, který se netýká její profesionální ani podnikatelské činnosti

- Rozsudky SD ve věci Bertrand v Paul Ott KG, 150/77 a ve věci Francesco Benincasa v Dentalkit Srl, C-269/95

obchodník - osoba jednající v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti

47

Spotřebitelské smlouvy (článek 6)

Podmínky pro aplikaci článku 6:

1) obchodník

- **provozuje** svou činnost v zemi obvyklého pobytu spotřebitele, **nebo**
- svou činnost na zemi obvyklého pobytu spotřebitele **zaměřuje, a**

2) smlouva spadá do rozsahu těchto činností **a**

3) smlouva není vyloučena z působnosti čl. 6.

48

Spotřebitelské smlouvy (článek 6)

- Kombinovaný účel smlouvy
 - rozsudek ve věci Johann Gruber C-464/01

49

Spotřebitelské smlouvy (článek 6)

- Smlouva se řídí právem státu, kde má spotřebitel obvyklý pobyt.
- V případě volby jiného práva se aplikují všechna kogentní ustanovení práva státu obvyklého pobytu spotřebitele, jež poskytují spotřebiteli vyšší ochranu než zvolené právo a jež by se jinak – nebýt volby práva - použila.

50

Spotřebitelské smlouvy (článek 6)

článek 6 se nepoužije na

- smlouvy o přepravě (článek 5)
- pojistné smlouvy (článek 7)
- smlouvy uvedené v odst. 4

byť by byly uzavřeny mezi spotřebitelem a profesionálem a byť by jinak splňovaly předpoklady vymezené v odst. 1

51

Pojistné smlouvy (článek 7)

1) neživotní pojištění - velké riziko

- bez ohledu na to, kde je riziko umístěno
- rozhodné je právo zvolené
- není-li zvoleno, pak právo obvyklého pobytu pojistitele

2) ostatní smlouvy

- pouze je-li riziko umístěno na území členského státu
- volba omezena odst. 3
- není-li právo zvoleno, pak je rozhodné právo státu, kde se pojistné riziko nachází v okamžiku uzavření smlouvy

52

Pojistné smlouvy (článek 7)

Umístění rizika (odst. 6)

V případě **neživotního pojištění** (článek 2 písm. d/ směrnice číslo 88/357/EHS) je členským státem, ve kterém se nachází riziko

- členský stát, ve kterém se nachází majetek, pokud se pojištění vztahuje buď na budovy, nebo na budovy a jejich obsah, pokud je obsah kryt stejnou pojistnou smlouvou,
- členský stát registrace, pokud se pojištění vztahuje na vozidla jakéhokoli typu,
- členský stát, ve kterém pojistník uzavřel pojistnou smlouvu, pokud se jedná o pojistné smlouvy na dobu maximálně čtyř měsíců, které kryjí rizika na cestách nebo o dovolených, bez ohledu na odvětví,
- ve všech případech, které nejsou výslovně zahrnuty v předcházejících odrážkách, členský stát, ve kterém má pojistník své obvyklé bydliště, nebo jestliže je pojistník právnickou osobou, členský stát, ve kterém se nachází provozovna, již se smlouva týká;

53

Pojistné smlouvy (článek 7)

Umístění rizika (odst. 6)

V případě **životního pojištění** (článek 1 odst. 1 písm. g/ směrnice číslo 2002/83) je země, v níž se nachází riziko, členský stát, ve kterém má pojistník obvyklé bydliště, nebo je-li pojistník právnickou osobou, členský stát, kde se nachází provozovna této právnické osoby, ke které se smlouva vztahuje

54

Individuální pracovní smlouvy (článek 8)

- Pojem individuální pracovní smlouvy
 - Rozsudky ve věcech **Lawrie-Blum, 66/85**, **Shenavai, 266/85** a **Mulox, C-125/92**
- hierarchie hraničních určovatелů (**Voogsgeerd, C-384/10, odst. 32 až 35**)
- účel úpravy = kolizní ochrana (ze socio-ekonomického hlediska) slabší strany (**Koelzch, C-29/10, odst. 40-41**)

55

Individuální pracovní smlouvy (článek 8)

- 1) rozhodné je právo země, v níž (nebo z níž) zaměstnanec obvykle vykonává svojí práci (odst. 2)
 - autonomní výklad (**Koelzch, C-29/10, odst. 32**)
 - pojem musí být vykládán v souladu s čl. 5/1 Bruselské úmluvy, resp. čl. 19/2 nařízení Brusel I, resp. čl. 20/1 nařízení Brusel I bis (**Koelzch, C-29/10, odst. 33**)
 - extenzivní výklad => vykonává-li práci ve více státech, je rozhodné místo, kde vykonává podstatnou část své činnosti (**Koelzch, C-29/10, odst. 42 až 46**, **Voogsgeerd, C-384/10, odst. 35**)
 - nejprve nutno zjistit, zda zaměstnanec vykonává práci převážně v jedné zemi; pokud nikoliv, musí se určit země, na níž má podstatnou vazbu (**Voogsgeerd, C-384/10, odst. 33 až 36**)

56

Individuální pracovní smlouvy (článek 8)

- 1) rozhodné je právo země, v níž (nebo z níž) zaměstnanec obvykle vykonává svoji práci (odst. 2)
 - podstatná vazba = místo, na kterém či ze kterého skutečně vykonává práci či její podstatnou část (**Voogsgeerd, C-384/10, odst. 37**)
 - mezinárodní doprava => zejm. místo, ze kterého zaměstnanec uskutečňuje své služební jízdy, dostává příkazy ke svým služebním jízdám a organizuje svoji práci, jakož i místo, kde se nacházejí pracovní nástroje (**Koelzch, C-29/10, odst. 49, Voogsgeerd, C-384/10, odst. 38**)

57

Individuální pracovní smlouvy (článek 8)

- 2) nelze-li určit zemi dle odst. 2, pak je rozhodné právo země, v níž se nachází provozovna, jež zaměstnance zaměstnala (odst. 3)
 - lze použít jen a pouze tehdy, není-li možné určit zemi, v níž nebo z níž zaměstnanec vykonává svoji práci (**Voogsgeerd, C-384/10**)
 - pro určení hraničního určovatele dle odst. 3 jsou rozhodné POUZE skutečnosti významné pro uzavření smlouvy, nikoliv již pro výkon práce (**Voogsgeerd, C-384/10, odst. 45 až 47**)
 - provozovnou se rozumí jakákoliv „stabilní struktura podniku“; právní subjektivita je nerozhodná (**Voogsgeerd, C-384/10, odst. 54 až 58**)

58

Individuální pracovní smlouvy (článek 8)

- volba práva možná, nicméně je omezena odst. 1 (zaměstnanec nesmí být volbou zbaven ochrany, již mu poskytují **kogentní** normy jinak rozhodného práva)
 - NS ČR 21 Cdo 4196/2007 (R 104/2009)
- odst. 4 = úniková doložka
 - Schlecker, C-64/12

59

Souhlas stran a materiální platnost (článek 10)

- právo rozhodné pro posouzení existence a platnosti smlouvy (článek 10)
 - zásadně právo, jímž by se smlouva řídila, byla-li by platná (odst. 1)
 - za určitých okolností - jde-li o (ne)projevení souhlasu - právo země obvyklého pobytu dotčené strany (odst. 2)

60

Formální platnost (článek 11)

- jednostranný právní úkon, týkající se smlouvy
 - formální náležitosti práva rozhodného pro smlouvu, nebo
 - formální náležitosti práva země, v níž byl učiněn, nebo
 - formální náležitosti práva země, v níž má osoba jej činící obvyklý pobyt
- výjimky
 - spotřebitelské smlouvy dle článku 6
 - smlouvy, jejichž předmětem je věcné právo k nemovitosti či nájem nemovitostí

61

Formální platnost (článek 11)

- smlouva uzavřená mezi osobami nacházejícími se v jedné zemi
 - formální náležitosti této země nebo
 - formální náležitosti rozhodného práva
- smlouva uzavřená mezi osobami nacházejícími se v různých zemích
 - formální náležitosti kterékoli z těchto zemí nebo
 - formální náležitosti práva země obvyklého pobytu některé ze stran
 - formální náležitosti rozhodného práva

62

Působnost rozhodného práva (článek 12)

- demonstrativní výčet
 - Výklad
 - Plnění
 - Důsledky porušení závazků
 - Zánik závazků („včetně“ promlčení)
 - Důsledky neplatnosti smlouvy

63

Započtení (článek 17)

- Toliko jednostranné započtení
- Římská úmluva postrádá obdobné ustanovení (článek 10 odst. 1 písm. d/)
- Rozsah použití práva podle čl. 17
 - přípustnost
 - předpoklady
 - způsob
 - účinky
- I proti mimosmluvní pohledávce?

64

Postoupení, subrogace a solidarita (články 14 až 16)

- článek 14 – postoupení pohledávky nespádající do věcné působnosti Nařízení?
 - vztah postupitel – postupník (odst. 1)
 - vztah postupník – dlužník, převoditelnost pohledávky a postavení dlužníka (odst. 2)
- článek 15 – pouze smluvní pohledávka
- článek 16 – regres solidárních spoludlužníků